

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา
เด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี)

ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙

ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐

สาร

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี
เนื่องในโอกาสจัดพิมพ์

"นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนารเด็กปฐมวัย
(๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙"

พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีพลังความคิดสร้างสรรค์เปี่ยมด้วยศักยภาพ และเป็นอนาคตของชาติ จึงต้องการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน ให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนให้มีโอกาสได้รับการ พัฒนาและแสดงออกตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อสร้าง คุณค่าความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นอันจะเป็นสิ่งสำคัญต่อ การพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป และในการนี้คณะรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นชอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนารเด็ก ปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเด็กและ เยาวชนและเป็นกรอบสำหรับการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย อันเป็นวัยเริ่มต้นของเด็กและเยาวชนต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกและเป็นประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยได้มีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ

ผมขอขอบคุณและขอแสดงความชื่นชมยินดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในความสำเร็จขั้นต้นนี้ และขอให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย รวมถึงองค์กรหลักอื่น ๆ ของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันผลักดันนโยบายเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และขอให้ประสานความร่วมมือกันกับประชาชนทุกครอบครัว ทุกชุมชน ตลอดทั้งทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อดำเนินการให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อเติบโตขึ้นเป็นคนไทยที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติสืบต่อไป

พลเอก

(สุรยุทธ์ จุลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

สาร
รองนายกรัฐมนตรี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

การพัฒนาคนุชย์อย่างมีประสิทธิภพจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกชั้นตอน

รัฐบาลซึ่งมี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนมาโดยตลอด และได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐ ประกาศวาระเพื่อเด็กและเยาวชนเนื่องในวันเด็ก ประกอบด้วยเรื่องสำคัญ ๆ ๕ เรื่อง ซึ่งมีเรื่องเด็กปฐมวัยปรากฏอยู่ในเรื่องที่ ๓ คือ สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ โดยภาครัฐจะร่วมมือกับท้องถิ่นและเอกชนในการสร้างระบบพัฒนาที่เลี้ยง ผู้เลี้ยงดูเด็กและครอบครัว ให้มีคุณวุฒิและความสามารถในการส่งเสริมพัฒนาเด็กควบคู่ไปกับการให้ความรู้ และสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

การที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดพิมพ์นโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม ถือเป็น เรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการให้ทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้องนำนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่ ภาคปฏิบัติ ด้วยการดำเนินการขับเคลื่อนและประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของชาติให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

(นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม)

รองนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์

สาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาคนอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมได้ในระยะยาว โดยเน้นครอบครัว เป็นแกนหลักในการพัฒนา และชุมชน สังคม เป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเด็กทุกขั้นตอน

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบ **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙** และได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับผิดชอบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างเด็กไทยให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ

ขอแสดงความชื่นชมและขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับ
ปฐมวัย (๐-๕ ปี) ด้วยความจริงใจ และขอให้ทุกฝ่ายร่วมกัน
ขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัยไปสู่
การปฏิบัติได้บรรลุผลสำเร็จตามเจตจำนงทุกประการ

(นายวิจิตร ศรีสอาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ร่วมจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ ที่มุ่งพัฒนาให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคมและจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุขในฐานะองค์กรหลักในการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยที่เติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต ด้วยความมุ่งมั่นดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนงานและมาตรการสำหรับการพัฒนาสุขภาพอนามัยเด็กปฐมวัยของกระทรวงฯ ควบคู่ไปด้วย แผนงานและมาตรการดังกล่าวสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยระยะยาวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยในการขับเคลื่อนผลักดัน

ให้นโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

กระทรวงสาธารณสุขเชื่อมั่นว่า การดำเนินงานที่มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนของสังคม จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กไทยมีพัฒนาการดีเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

(นายแพทย์มงคล ณ สงขลา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๙ ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ นับเป็นนิมิตหมายที่ดีของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งต่อ การพัฒนาประเทศ

กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้ความ สำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างบูรณาการในทุกด้าน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็น บุคลากรที่มีคุณภาพของชาติต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลซึ่งได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ ที่มุ่งมั่นจะสร้างสังคม เข้มแข็งอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของ คุณธรรม

Out >

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำนำ

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ได้ให้ความเห็นชอบนโยบายและยุทธศาสตร์การ พัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ และให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทาง ปฏิบัติในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ ๐ - ๕ ปี เป็นช่วงวัย ที่มีอัตราการเรียนรู้สูงสุด เป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็น ที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การพัฒนาเด็กในวัยนี้ ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เป็นการลงทุนที่น้อยกว่า ค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะ ความไม่มีคุณภาพของประชาชน

ด้วยความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา จึงได้จัดพิมพ์นโยบายและยุทธศาสตร์การ พัฒนาเด็กปฐมวัย (๐ - ๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ เพื่อเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา เด็กปฐมวัยของประเทศไทยต่อไป

(นายอรุณ จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๑
๒. ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย	๗
๓. สภาพปัจจุบันและปัญหา	๙
๔. วิสัยทัศน์	๑๗
๕. วัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์	๑๘
๖. นโยบาย	๑๘
๗. กลุ่มเป้าหมาย	๑๙
๘. ยุทธศาสตร์หลัก	๑๙
๘.๑ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย	๒๐
๘.๒ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	๒๖
๘.๓ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัย	๓๐
๙. เจ็อนไขสู่ความสำเร็จ	๓๘
* แผนภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙	๓๙
* หน่วยงานที่ร่วมพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙	๔๐
* มติคณะรัฐมนตรี	๔๓

นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา เด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี)* ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙

๑. ความเป็นมา

๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่

มาตรา ๑๓ (๑) บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิ ได้รับสิทธิประโยชน์ การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษ แก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

มาตรา ๑๔ (๑) บุคคล ครอบครัวย ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การ

เด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ ๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน หรืออายุต่ำกว่า ๖ ปี

สนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

มาตรา ๑๘ และ ๑๘ (๑) การจัดการศึกษาปฐมวัย และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

จากมาตราต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังกล่าว สรุปว่า การศึกษาปฐมวัยจัด ได้ทั้ง ๓ รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถจัดได้ในสถานศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย และพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลและสถาบันสังคมต่าง ๆ มีสิทธิที่จะได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องอีกด้วย

๒) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) มุ่งพัฒนาสู่ "สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society)" ภายใต้แนวปฏิบัติของ "ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ข้อ ๕.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ข้อ (๑) การพัฒนาคอนให้มีคุณธรรมนำความรู้เกิดภูมิคุ้มกัน โดยพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม ทุกวัยตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเข้มแข็ง มีทักษะชีวิต

๓) แผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ๑ : ในการพัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ ๑ : คือ การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ ๐-๕ ปี ทุกคนได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมทั้งได้วางกรอบการดำเนินงานการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

๓.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

๓.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) และจากการทบทวนปัญหาของการจัดการศึกษาที่ผ่านมา รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศได้นำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) กำหนดกรอบยุทธศาสตร์และการดำเนินงานยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดเป้าหมายไว้ภายในปี ๒๕๕๔ เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ประชากรกลุ่มอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ ๑๐๐

๔) นโยบายและแผนพัฒนาเด็กต่าง ๆ

๔.๑ ประเทศไทยมีแผนการพัฒนาเด็กมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กระยะยาวและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๔๒ นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้จัดทำแนวนโยบายการพัฒนาเด็กโดยใช้ สภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) และอดีตนายกรัฐมนตรีนายอานันท์ ปันยารชุน ได้ตั้ง คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กขึ้น เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ ให้การศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ ๑๒ ปี

สาระทั้งหมดมีประโยชน์และกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็ก แต่การนำสู่ปฏิบัติ นั้นยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามนโยบาย เนื่องจากขาด ความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

๔.๒ ปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ได้กำหนดกรอบเป้าหมายการดำเนินการไว้ ๖ ด้าน ด้านที่หนึ่งคือ ขยายการดูแลเด็กปฐมวัยและ กิจกรรมเพื่อการพัฒนาอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และกลุ่มเด็กพิการ

ต่อมา ประเทศไทยได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๙) กำหนดแนวนโยบายในการให้การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กอายุ ๐-๕ ปี อย่างเป็นรูปธรรม กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานไว้ว่า ในปี ๒๕๔๙ เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีพัฒนาการทุกด้านที่เหมาะสมตามวัยเพิ่มมากขึ้น และเด็กอายุ ๓-๕ ปี ทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านก่อนเข้าเรียน การศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ในการให้ประชาสังคมทุกระดับมีส่วนร่วมมากที่สุด ในการผลักดันและสร้างความตระหนักแก่สังคมให้คำนึงถึงความสำคัญของการให้การสนับสนุนเด็ก เยาวชน และประชาชน ให้ได้รับการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต รูปแบบการมีส่วนร่วมมีหลากหลาย ได้แก่ การใช้กระบวนการกลุ่ม การระดมความช่วยเหลือ และความร่วมมือจากชุมชนในทุกระดับ

๔.๓ องค์การยูนิเซฟและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษ (Early Childhood Development) ให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ที่มีลักษณะเฉพาะและละเอียดอ่อน มีนโยบายเรื่องโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children) ซึ่งให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กที่ยังไม่ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ พร้อมทั้งมีการรณรงค์ทั่วโลกให้ความสำคัญแก่เด็กวัยนี้

๔.๔ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ กำหนดประเด็นเร่งด่วนในการปฏิรูปการศึกษาไว้ ๖ เรื่อง โดยเรียงลำดับความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นลำดับแรก เพื่อให้มีการพัฒนาเด็กวัยนี้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน เป็นรากฐานที่ดีในการพัฒนาต่อไป

๒. ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑) การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

๒) แนวคิดเชิงทฤษฎีและผลการวิจัยด้านพัฒนาการเด็กได้แสดงว่า ปัจจัยแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ ช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมอง

๓) องค์ความรู้และแนวคิดสมัยใหม่เรื่องการพัฒนาสมอง ในทศวรรษที่ผ่านมามีการใช้ศาสตร์ต่างๆ ไปวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมองเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอน ความรู้ใหม่ พบว่า โอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมอง เป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มตั้งแต่วัยอยู่ในครรภ์ ในช่วง ๓-๖ เดือนในครรภ์มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตของสมองสูงสุดในช่วง ๐-๖ ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณทำให้สมองของเด็กมีขนาด ๙๐-๙๕% สมองไม่ได้หยุดเติบโตเมื่ออายุ ๖ ปี แต่สมองเติบโตจนถึงอายุ ๒๐-๒๕ ปี การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ของสมอง เช่น การทำงานของสมองซีกซ้ายและขวาไม่แยกส่วนกัน แต่จะทำงานในลักษณะร่วมกันทั้งสมองซีกซ้ายและขวา จากองค์ความรู้นี้นำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ ให้เข้ากับพัฒนาการของสมอง

๔) ในเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะตามช่วงวัย การพัฒนาคุณลักษณะของเด็กในวัย ๓-๕ ปี ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ถูกผิด การเรียนรู้ความถูกผิด พ่อแม่ต้องสอนเรื่องการยอมรับผิด ไม่เหยียบของผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น เด็กต้องรู้จักการถูกลงโทษ โดยผลของการกระทำผิด **การควบคุมอารมณ์** เด็กวัยนี้อยากได้อะไรก็ต้องเอาให้ได้ ดั่งใจ ถ้าไม่ได้ก็จะแสดงออกอย่างรุนแรง พ่อแม่ต้องใจแข็ง ไม่ยอมให้ตามที่ลูกแสดงอาการเรียกร้อง สอนให้เด็กเรียนรู้

ในการควบคุมตนเอง ควบคุมความโกรธ ควบคุมความอยากรู้จักรอคอย พ่อแม่บางคนรู้สึกผิดที่ไม่มีเวลาให้ลูกจึงชดเชยด้วยการซื้อของเล่นให้ เมื่อลูกขออะไรก็ให้โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ทำให้เด็กมีปัญหาในการควบคุมความอยากรู้ (นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, คุณลักษณะของคนไทย, ๒๕๕๗)

๕) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การวิจัยได้แสดงว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตวัยเยาว์ เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม

๓. สภาพปัจจุบันและปัญหา

จากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ชี้ให้เห็นว่าช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้าน ฉะนั้นหากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยา และหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กจะเกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ในทางตรงข้าม หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาก็จะไม่หวนกลับมาอีก

ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในช่วงวัย ๐ - ๕ ปี ซึ่งจะสามารถเลี้ยงดู จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพอย่างแท้จริง

๑) สภาพปัจจุบันของการดูแลเด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี

ข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในปี ๒๕๔๗ มีเด็กอายุ ๐-๕ ปี จำนวน ๕,๘๔๒,๐๖๙ คน เป็นเด็กอายุ ๐-๓ ปี จำนวน ๒,๘๕๐,๙๓๗ คน และเด็กอายุ ๓-๕ ปี จำนวน ๒,๙๙๑,๑๓๒ คน การเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้รับการเลี้ยงดูโดยครอบครัว เด็กที่ครอบครัวไม่สามารถเลี้ยงดูได้จะส่งเด็กไปสถานบริการหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรูปแบบการให้บริการที่หลากหลาย สรุปได้ ๓ รูปแบบ คือ (๑) ศูนย์เด็ก/หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก (๒) ชั้นเด็กเล็ก ๑ ปี และ (๓) ชั้นอนุบาลอายุ ๓-๕ ปี

เด็กอายุ ๐-๓ ปี ส่วนใหญ่จะได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาโดยครอบครัว เด็กอายุ ๓-๕ ปี ส่วนใหญ่จะเข้ารับบริการการศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๔๗ พบว่าเด็กอายุ ๓-๕ ปี ได้รับการบริการจากสถานบริการ เป็นจำนวน ๒,๔๖๖,๖๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕ ของประชากรอายุ ๓-๕ ปี

อายุ	เลี้ยงดูโดย	
	ครอบครัว	สถานบริการ
อายุต่ำกว่า ๓ ปี ประชากร ๒,๘๕๐,๙๓๗ คน	๒,๗๘๔,๑๖๗ คน ร้อยละ ๙๗.๗	ได้รับการบริการ ๖๖,๗๗๐ คน (สถานรับเลี้ยงเด็ก) ร้อยละ ๒.๓
อายุ ๓-๕ ปี ประชากร ๒,๙๙๑,๑๓๒ คน	ร้อยละ ๑๗.๕	ได้รับการบริการ ๒,๔๖๖,๖๙๓ คน - ศูนย์เด็ก ๖๔๑,๔๘๒ คน - ชนเด็กเล็ก ๑๑,๕๗๕ คน - อนุบาล ๑,๘๑๓,๖๓๖ คน สัดส่วน รัฐ:เอกชน ๗๗.๖ : ๒๐.๔ - รัฐ ๑,๙๖๔,๓๘๔ คน - เอกชน ๕๐๒,๓๐๙ คน ร้อยละ ๘๒.๕

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา ๒๕๔๗ สำนักวิจัย
และพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๒) สภาพปัญหา

ปัจจุบัน เป็นที่น่าวิตกและถือเป็นวิกฤตของเด็ก
ปฐมวัย เนื่องจากข้อเท็จจริงจากการประเมินสถานการณ์
และทดสอบพัฒนาการอย่างคัดกรองในเด็กปฐมวัย (อายุ
๐ -๕ ปี) พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการ
ล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา
และจริยธรรม เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาต่างๆ แล้ว สรุป
ได้ดังนี้

๒.๑ การเลี้ยงดู

๒.๑.๑ การเลี้ยงดูโดยครอบครัว

๑) เด็กอายุ ๐-๕ ปี ที่อยู่กับครอบครัว

พ่อแม่ไม่มีโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีปฏิบัติตนกับลูกในทางที่ถูกที่ควร พ่อแม่จำนวนมากไม่ให้ความสำคัญของการดูแลลูกด้วยตนเอง ปล่อยปละละเลยให้อยู่กับญาติหรือผู้เลี้ยงดู อีกทั้งยังมีพ่อแม่จำนวนมากที่ยังเข้าใจผิดในเรื่องการเลี้ยงดูลูก เช่น ให้ความรักด้วยวิธีการให้สิ่งของเป็นรางวัล ตีเด็กทุกครั้งที่ทำผิด ชูเด็กว่า "จะไม่รัก" ถ้าไม่เชื่อฟัง ให้เด็กกลัวในตัวบุคคลที่ผิดๆ เช่น หมอ ตำรวจ ฯลฯ เป็นต้น

๒.๑.๒ การเลี้ยงดูโดยสถานพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย*

๑) เด็กอายุ ๐-๓ ปี ที่รับบริการจาก

สถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ยังด้อยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ โดยเฉพาะมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม อาทิ มาตรฐานการเลี้ยงดูเด็ก มาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็ก มาตรฐานครูพี่เลี้ยง รวมทั้งยังไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

---

* สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ สถานพัฒนาเด็กฯ ศูนย์เด็กเล็กฯ ศูนย์เด็กฯ สถานพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ฯ โรงเรียนอนุบาลฯ และที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

๒) เด็กอายุ ๓-๕ ปี ที่รับบริการจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบศูนย์เด็กเล็ก พบว่ายังขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก เช่น ให้เด็กเรียนโดยท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็กๆ การให้เด็กนั่งอยู่กับที่ทั้งวัน การเร่งสอนอ่าน เขียน คณิตเลข การเรียนการสอนดำเนินการโดยขาดความเข้าใจปรัชญาพื้นฐานที่มีการเรียนรู้ของเด็ก กระบวนการผลิตครู พี่เลี้ยง และการเตรียมบุคลากรต้องเน้นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก ปัจจุบันยังขาดการฝึกอบรมทั้งก่อนประจำการและระหว่างประจำการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพน้อย รวมทั้งขาดการกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานศูนย์เด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

๓) เด็กอายุ ๓-๕ ปี ที่รับบริการจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบโรงเรียนอนุบาล ยังต้องคุณภาพในเรื่องการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การเร่งสอนอ่าน เขียน คณิตเลข เพื่อให้สามารถสอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ไม่ให้อิสระแก่เด็กในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด การบังคับให้นั่งเงียบๆ ให้ทำการบ้านทุกวัน รวมทั้งขาดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้นโยบายการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งการจัดหา

บุคลากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก ยังขาดกุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยาเด็ก ครูด้านการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เรื่องเด็กปฐมวัย ที่จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถศึกษาพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลายังมีอยู่น้อย

๒.๒ การพัฒนาเด็ก

๑) ขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ปัจจุบันการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย ดำเนินการโดยปราศจากความเข้าใจในปรัชญาพื้นฐานที่มีต่อมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยของชีวิต รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนมีน้อย จึงทำให้ขาดความเข้าใจถึงความสำคัญของการคุ้มครองป้องกันให้เด็กทุกคนอยู่รอดปลอดภัย มีพัฒนาการและเจริญเติบโตตามวัยทุกด้าน

๒) ขาดการวิจัย/ความรู้เชิงสังเคราะห์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

มีการศึกษาวิจัยองค์ความรู้ใหม่ๆ ทั้งองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก องค์ความรู้เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการดูแลเด็กปฐมวัยในต่างประเทศมากมาย แต่การนำองค์ความรู้

เหล่านี้มาศึกษาและนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริการและการศึกษาปฐมวัยในบริบทของประเทศไทยมีน้อยขาดการกระตุ้นให้เกิดการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการเผยแพร่ที่จะนำสู่การส่งเสริมให้เกิดความเชี่ยวชาญแก่ผู้สอน และผู้วิจัยระดับอุดมศึกษา ในอันที่จะนำมาใช้ฝึกอบรมให้เกิดประโยชน์แก่เด็กปฐมวัยในระยะยาว

๓) ขาดวิธีบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ

ผู้บริหารจัดการด้านการบริการและการศึกษาเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้เฉพาะทางที่จะช่วยให้การบริการแก่เด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งการจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย การจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นภาพรวมของการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกด้าน ตลอดจนการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการบริหารจัดการ

๔) ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมต้องมีบูรณาการของงานด้านต่างๆ ได้แก่ สุขภาพ การศึกษา การปกป้องคุ้มครอง ความมั่นคงทางสังคม สวัสดิการ โดยมีการประสานกับครอบครัว ชุมชน สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์ มีบุคลากรพอเพียงกับการประสานความรู้และทักษะในทุกกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

๕) ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน จัดบริการ/พัฒนา

หน่วยงานที่ดำเนินการจัดบริการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) และการให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูก ทั้งภาครัฐและเอกชน มีไม่น้อยกว่า ๘ กระทรวง ๓๕ หน่วยงาน แต่ก็ยังไม่สามารถจัดบริการเสริมกำลังครบครัน เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ครอบคลุม ทัวถึง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงาน และไม่มีเอกภาพของนโยบาย ตลอดจนทิศทางการจัดการศึกษา

๖) ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน

ประชาชนและชุมชนต้องมีส่วนร่วม และใส่ใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มากขึ้น เพื่อให้พลังชุมชนและท้องถิ่นเป็นขุมกำลังที่ช่วยดูแลเด็กได้อย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพ

๗) ขาดการทอนแผนระยะสั้นและระยะยาว ไปสู่การปฏิบัติ

ประเทศไทยมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กมาเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี แต่ไม่ได้กำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงของการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ขาดกลไกการดำเนินงานทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังไม่มี การติดตามและประเมินผล ให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนต่างๆ

๘) ขาดการระดมทรัพยากร

ทุกภาคส่วนของสังคมโดยเฉพาะภาครัฐ ยังไม่ได้ "ลงทุน" เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ชัดเจน เหมาะสมและต่อเนื่อง

ด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ รวมทั้งเจตนาารมณ์ของรัฐบาล ที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้แทนวิชาชีพองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กไม่น้อยกว่า ๓๕ หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงร่วมระดมสมองจัดทำร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ ฉบับนี้ขึ้น

๙. วิสัยทัศน์

ในปี ๒๕๕๙ เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับและมีการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุล เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กในระยะต่อไป

๕. วัตถุประสงค์ของนโยบายและยุทธศาสตร์

๑) เพื่อให้มีแนวคิดและแนวทางร่วมกันทั้งระดับชาติ และทุกระดับในการส่งเสริมสนับสนุนเด็กปฐมวัยทุกคนให้ มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของตน

๒) เพื่อให้กระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยฯ ไปดำเนินการ จัดทำเป็นยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล ข้อเสนอเทศ การวิจัย การติดตาม และประเมินผล

๔) เพื่อให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

๖. นโยบาย

พัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ ๐ - ๕ ปี ทุกคน อย่างมีคุณภาพ เต็มศักยภาพ มีครอบครัวเป็นแกนหลัก และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วม ในการจัดบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับ สภาพของท้องถิ่นและการพัฒนาเด็กตามวัย

๗. กลุ่มเป้าหมาย

- ๑) เด็กอายุ ๐ - ๕ ปี ทุกคน
- ๒) พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่
- ๓) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้สูงอายุที่ดูแลเด็ก แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ
- ๔) ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนต่าง ๆ ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน/เยาวชน ฯลฯ
- ๕) สังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน สถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา นักวิชาชีพและองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ องค์กรระหว่างประเทศ ฯลฯ

๘. ยุทธศาสตร์หลัก

ยุทธศาสตร์หลัก เป็นแนวคิดและทิศทางที่จะนำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนต่อไป ยุทธศาสตร์หลัก ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์

- ๘.๑ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

๘.๒ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่ และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘.๓ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘.๑ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

แนวคิด

๑) เด็กปฐมวัย ๐ - ๕ ปี ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคนต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสื่อสาร และการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทุกคนต้องมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์

๒) มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่เหมาะสม หลากหลาย และทั่วถึงในการพัฒนาเด็กทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษทุกคน ให้มีการพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม

จริยธรรม และการมีนิสัยที่ดีจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก และครูปฐมวัย หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นอย่างมีคุณภาพ

๓) มีการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนผ่านบริการตามวัยของเด็กระหว่างครอบครัวกับสถานบริการ และ/หรือสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

๑) การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปีให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ในกรณีที่ทำเป็นให้สถานรับเลี้ยงเด็กในรูปแบบต่างๆ เป็นที่ให้บริการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก โดยมีผู้เลี้ยงดูเด็ก/พี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเด็กปฐมวัยแล้วเป็นผู้ดูแลและพัฒนาเด็ก ที่สำคัญคือ ให้พ่อแม่และครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดมากที่สุด

๒) การพัฒนาเด็กอายุ ๓-๕ ปี

เด็กอายุ ๓-๕ ปี ครอบครัวยังคงเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการ และให้สถานพัฒนาเด็กสถานศึกษาหรือรูปแบบอื่น ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เป็นที่ให้บริการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็ก โดยผู้ดูแลเด็ก และครู ฯลฯ มีลักษณะเป็น "มีอาชีพ" คือ มีความรู้ เจตคติ ค่านิยม รวมถึงมีทักษะที่เหมาะสมและดีที่สุดในการคุ้มครองป้องกันและพัฒนาเด็กรอบด้านในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ

ต่อพัฒนาการของเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ

ในกรณีที่พ่อแม่ประสงค์จะเลี้ยงดูและให้การเรียนรู้ลูกด้วยตนเอง หรือจัดเป็นกลุ่มๆ ในชุมชน รัฐต้องสนับสนุนให้พ่อแม่มีความรู้และทักษะในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน

๓) การพัฒนาเด็กอายุ ๐ - ๕ ปี ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการให้การบริการด้านสุขภาพทางกายและทางจิตใจแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อค้นหาปัญหาและข้อบกพร่อง ตั้งแต่ต้นโดยระบบการส่งต่อที่ดี ทันต่อสถานการณ์ เป็นการเชื่อมโยงจากบ้านไปสู่ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน และหน่วยบริการทางการแพทย์ ในกรณีที่จำเป็นเด็กสามารถได้รับการตรวจรักษาและบำบัดฟื้นฟูที่ทันการณ์

แนวทาง/มาตรการ

๘.๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดบริการในสถานพัฒนาเด็กและสถานบริการการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน และชุมชน โดยมุ่งเน้นการอบรมป่มนิสัย การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา

อารมณ์ จิตใจ สังคม คุณธรรมจริยธรรม ให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญาที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยม และบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัยอย่างต่อเนื่อง ให้มีจิตสำนึกผูกพันต่อชาติ ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ เน้นการคิดสร้างสรรค์ การคิดริเริ่มจินตนาการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและเหมาะสมในด้านความคิด ทรรศนะ และความรู้สึก มีการสร้างวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นในทางที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ดี มีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่รู้ สนใจใฝ่ดี และซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ รวมทั้งปฏิรูปวิธีการอบรมเลี้ยงดู วิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีพัฒนากระบวนการคิด และสื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองได้ตามกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง พร้อมทั้งสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำทนายเด็กให้อยากเรียนรู้มากขึ้น เพื่อสร้างความพอใจและความสุขให้แก่เด็ก

๘.๑.๒ สหับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทุกด้านอย่างบูรณาการ เช่น โครงการพัฒนาครอบครัว โครงการครอบครัวดีมีสุข

เป็นต้น โดยสนับสนุนชุมชนที่มีการดำเนินการอยู่แล้วให้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในเมือง ตำบล/หมู่บ้าน ที่มุ่งพัฒนาเด็ก โดยอาศัยผู้นำท้องถิ่นเป็นแกนหลัก รวมทั้งมีการประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชนที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน

๘.๑.๓ เด็กปฐมวัยต้องได้รับการตรวจร่างกายและประเมินพัฒนาการเพื่อค้นหาและเฝ้าระวัง หากพบความบกพร่อง ผู้ดูแลเด็ก (พ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์ พยาบาล ฯลฯ) ต้องให้การบำบัดช่วยเหลือหรือส่งต่อไปยัง ศูนย์หรือหน่วยงานที่ดูแลเฉพาะทางทันที

๘.๑.๔ รัฐต้องจัดบริการเพื่อการพัฒนาและบริการทางการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการตามความจำเป็นของเด็กทุกคน โดยเฉพาะเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

๘.๑.๕ กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานแห่งชาติ โดยกำหนดให้มีการจัดทำตัวบ่งชี้ คุณภาพและมาตรฐานของบริการการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็นสากล สอดคล้องกับความรู้ใหม่ในการพัฒนาเด็กและวิธีการเชิงนวัตกรรม พร้อมทั้งมีการติดตามและประเมินผลด้านคุณภาพให้เป็นไปตามที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) กำหนด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๗, ๔๘ และ ๔๙

๘.๑.๖ ส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถตรวจสอบและเลือกการบริการที่เหมาะสม

๘.๑.๗ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนผ่านบริการตามวัยระหว่างครอบครัวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย/อนุบาลศึกษา โดยเฉพาะระบบส่งต่อเชื่อมโยงเด็กที่มีความบกพร่องไปยัง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง หรือให้เด็กได้รับการตรวจวินิจฉัย และช่วยเหลือแก้ไขตั้งแต่แรกเริ่ม และให้มีระบบเชื่อมสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง กับผู้ดูแลเด็ก ประเภทต่างๆ ที่ให้บริการสำหรับเด็กปฐมวัย

๘.๑.๘ ส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน และผู้ประกอบการด้านเด็กปฐมวัย ผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาทักษะทุกด้าน ที่มีคุณภาพและราคาถูก

๘.๒ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมพ่อแม่และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวคิด

พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สมาชิกในครอบครัว คู่สมรส ใหม่ ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่ หญิงตั้งครรภ์ ครู บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข และผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ต้องได้รับการพัฒนา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งได้คุ้มครองป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายต่าง ๆ อันจะเกิดขึ้นได้

เป้าหมาย

๑) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี ให้ใช้หลักการที่มีบ้านและครอบครัว โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลสำคัญ เป็นฐานในการอบรมเลี้ยงดู (home based approach) และพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม

๒) พัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในด้านจิตวิทยา พัฒนาการเด็กตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ จนถึงอายุ ๕ ปี รวมถึงการให้ความรู้พื้นฐานด้านพัฒนาการเด็กอายุ ๖-๘ ปี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องของ

พัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้งนี้จะต้องครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่
ครอบครัว ชุมชน ถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ

แนวทาง/มาตรการ

๘.๒.๑ จัดบริการเสริมความรู้ ความเข้าใจ
ตลอดจนฝึกทักษะพ่อแม่ ครอบครัว คู่สมรสใหม่
ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ให้มีความรู้ความเข้าใจ
จิตวิทยาเด็กปฐมวัยและวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กทุกคน
ในสภาวะต่าง ๆ กัน อย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัย
รวมทั้งสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของการพัฒนาเด็ก
รับผิดชอบ อบรม เลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น
ความเอาใจใส่ สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และเป็น
แบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงองค์
ความรู้ใหม่ของการพัฒนาเด็กและมีทักษะอบรมเลี้ยงดูเด็ก
อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่อยู่ในชนบท
หรือชุมชนที่ห่างไกล

๘.๒.๒ สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้
มีการผลิตสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง
ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ชุมชน สังคม
ในเรื่องความรู้ที่ถูกต้องของการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก
ปฐมวัย ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร ไปสเตอร์
แผ่นพับ รายการวิทยุ โทรทัศน์ สื่อวีดิทัศน์ ซีดีรอม
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ฯลฯ อย่างหลากหลาย

๘.๒.๓ **จัดให้มีแนวทางการประเมินพัฒนาการเด็ก** ที่ก้าวหน้าเหมาะสมตามวัย สำหรับผู้ที่มีหน้าที่พัฒนาเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้ และ**จัดให้มีวิธีการประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย และคู่มือในการสังเกตพัฒนาการของเด็กแบบง่าย** ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก สามารถใช้สังเกตพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ความผิดปกติของเด็กตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อค้นพบความผิดปกติโดยเร็วที่สุด และให้เด็กได้รับการบำบัดช่วยเหลืออย่างทันที่รวมทั้งรวบรวมแหล่งความรู้และบริการต่างๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถติดต่อขอคำแนะนำ หรือขอความช่วยเหลือด้านการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้สะดวกและรวดเร็วและสนับสนุนให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้สื่อร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อน และประหยัดงบประมาณ

๘.๒.๔ **ดำเนินการให้มีการปฏิรูปกระบวนการผลิตผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ครู และบุคลากรอื่น** เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัคร ฯลฯ เป็นต้น ให้มีคุณลักษณะและคุณภาพเหมาะสมกับการทำงานกับเด็กวัยนี้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะด้านจิตวิทยากับเด็ก ปรัชญา และทิศทางการพัฒนาเด็ก จิตวิทยาการเรียนรู้ ศิลปะการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

๘.๒.๕ ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกประเภท ในสถานบริการ สถานศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยให้เป็น "มืออาชีพ" และสามารถดำเนินงานร่วมกันในรูปสหวิทยาการ โดยให้มีการจัดฝึกอบรมที่เป็นระบบ มีความหลากหลายและต่อเนื่องแก่ผู้ดูแลเด็ก ครู ฯลฯ ที่มีความรู้พื้นฐานและระดับ การศึกษาต่างกัน ให้มีความรู้และทักษะเฉพาะทางเพิ่มขึ้น มีความรู้และทักษะที่สามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ด้านพฤติกรรม ด้านสติปัญญา และด้านการเรียนรู้ มีความ สามารถในการเลี้ยงดูเด็กให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ เป็นอย่างต่ำ

๘.๒.๖ ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการ สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแล และทำงานเกี่ยวข้องกับ เด็กปฐมวัย รวมทั้งระบบการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ บุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีแก่เพื่อนร่วมงาน

๘.๒.๗ ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความ เข้มแข็ง ให้สมาคมวิชาชีพสำหรับบุคลากรด้านเด็ก ปฐมวัยหรือชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชมรมครูอนุบาล ในภาคภูมิศาสตร์ สนับสนุนให้มีความรู้ทันสมัย สามารถใช้ เทคโนโลยีต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพด้านนวัตกรรม สื่อที่ เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกประเภท และมีจรรยาบรรณใน การประกอบวิชาชีพโดยมีกฎหมายรองรับ

**๘.๒.๘ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง
ชมรมผู้ปกครองของกลุ่มเด็กปฐมวัย** เพื่อยกระดับ
คุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะให้มีการรวมตัวของกลุ่ม
ชมรมผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มต่างๆ
เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือเด็กให้พัฒนา
ได้ตามศักยภาพ

**๘.๓ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่
เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย**

แนวคิด

๑) ทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ องค์กร สถาบัน
สื่อมวลชน ในทุกระดับ มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ดูแล
ส่งเสริม คุ้มครอง ปกป้อง และระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุน
ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับ
ท้องถิ่น เพื่อให้เด็กปฐมวัยทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการ
พิเศษ และเด็กที่มีพ่อแม่อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถเลี้ยงดู
รับผิดชอบ ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอันรวมทั้ง
พัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม
คุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างปัญญา
ที่เข้าถึงความดีงาม ความถูกต้อง (จิตวิญญาณ) วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สามารถเข้ารับการศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี

๒) พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการวิจัย ทดลอง เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม

เป้าหมาย

๑) รัฐและสังคมร่วมรับผิดชอบในการจัดสิ่งแวดล้อม และบริการให้ครอบครัวและผู้เลี้ยงดูได้พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติการ ใฝ่ระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

๒) สร้างความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้ชุมชนและองค์กรท้องถิ่นให้เอื้อต่อครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัย สามารถดำเนินการดูแลปกป้อง ค้ำครอง และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๓) เมื่อชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ทั้งด้านเศรษฐกิจและความรู้ ความสามารถ ให้รัฐกระจายความรับผิดชอบไปยังชุมชนท้องถิ่น (ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ และอื่นๆ) ดำเนินการเต็มที่ในทุกด้าน โดยรัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายระดับชาติ แนวทาง รูปแบบ การตรวจสอบ มาตรฐาน การประเมินผล การสนับสนุน และการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ พร้อมทั้งสร้างสิ่งแวดล้อมและสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็ก

๔) สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปกป้องคุ้มครอง สิทธิและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้วยการเผยแพร่ ความรู้และทักษะให้พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงกระตุ้นให้สังคมเห็นความสำคัญของการพัฒนา เด็กปฐมวัย

แนวทาง/มาตรการ

๘.๓.๑ ด้านพัฒนาการมีส่วนร่วม

๘.๓.๑.๑ สร้างกระแสให้ชุมชนและ สังคม มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และเฝ้าระวัง การพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนพ่อแม่ ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัฒนา เด็กปฐมวัย และมีส่วนร่วมกับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็ก ในการดูแลเด็กในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชน มีบทบาทในการจัดตั้งและขยายบริการดูแลเด็กเล็กให้ครอบคลุม และทั่วถึงทุกพื้นที่

๘.๓.๑.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษา สถาบันการศึกษาและหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ชุมชน จัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยถือเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างพอเพียง และมีคุณภาพ ภาครัฐและเอกชนจัดสรรงบประมาณในการ พัฒนาแบบบูรณาการ

๘.๓.๑.๓ สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็ก

ปฐมวัย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งภาครัฐและเอกชน และสื่อมวลชน ร่วมกันรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก ให้แก่ประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘.๓.๑.๔ สนับสนุนการขยายบทบาท

ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นศูนย์วิทยาการของชุมชน ใช้ประโยชน์จากสถานที่ บุคลากร สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ในการกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘.๓.๑.๕ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตาม

อริยาศัย เช่น จัดให้มีห้องสมุดสำหรับเด็กปฐมวัย (หนังสือของเล่น และสื่อต่างๆ) สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสถานส่งเสริมกิจกรรมสำหรับครอบครัวมากขึ้น พร้อมทั้งดำเนินการให้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่สำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว

๘.๓.๑.๖ รณรงค์ให้ทุกพรรคการเมือง

ทุกรัฐบาลมีนโยบาย กลยุทธ์ และมาตรการอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชา

๘.๓.๒ ด้านวิจัยพัฒนาและสร้างองค์ความรู้

๘.๓.๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาองค์ความรู้เรื่องเด็กปฐมวัย เพื่อเสนอเป็นนโยบายที่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งขยายผลการวิจัยและเผยแพร่ องค์ความรู้สู่ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๘.๓.๒.๒ สนับสนุนการผลิตผลงานวิจัย

และพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย รวมทั้งการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลายในการให้บริการ เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย รวมทั้งรูปแบบการประเมินผลพัฒนาการ ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการประเมินผลการจัด บริการ

๘.๓.๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนา

ด้านวิชาชีพของผู้ประกอบอาชีพด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘.๓.๓ ด้านพัฒนาองค์กร กลไกการบริหารงาน

ประสานงาน และติดตามประเมินผล

๘.๓.๓.๑ ให้มีคณะกรรมการด้านการ

พัฒนาเด็กปฐมวัยระดับชาติ โดยออกเป็นระเบียบ สำนักราชการรัฐมนตรี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและ เชื่อมโยงการทำงานกับ ๔ กระทรวงหลัก และกระทรวงที่

เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบจากภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทำหน้าที่ประสานนโยบาย ประสานแผนฯ ประสานงบประมาณ ประสานการติดตามงาน การประเมินผล และประสานกับองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเด็กและเยาวชนที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งการแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์นี้ไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผล

๘.๓.๓.๒* ให้หน่วยงานระดับสำนัก

ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการฯ โดยประสานทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้สามารถตอบสนองความต้องการของงานพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้าง ประสานเครือข่าย และเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ และเชื่อถือได้

๘.๓.๔ ด้านระดมทรัพยากร

๘.๓.๔.๑ รัฐสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในลักษณะของการจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการและงบประมาณเฉพาะ ตามภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการดูแล

*โปรดดูมติคณะรัฐมนตรี ประเด็นอภิปรายข้อ ๑.๑ หน้า ๔๔

และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ อันเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน

๘.๓.๔.๒ **ปรับมาตรการด้านภาษีและ มาตรการอื่น ๆ** เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น ร่วมลงแรงในการพัฒนา เด็กปฐมวัย ด้วยการดำเนินการหรือสนับสนุนการจัดและ การบริหารงานบริการรูปแบบต่างๆ สำหรับเด็กปฐมวัย

๘.๓.๔.๓ **ระดมทรัพยากรจากทุกส่วน ของสังคม** เพื่อนำมาพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

๘.๓.๕ **ด้านส่งเสริมบทบาทสื่อมวลชนต่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัย**

๘.๓.๕.๑ **ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุก รูปแบบและถือเป็นพันธกิจ** และใช้ศักยภาพในการเผยแพร่ ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และครอบครัว ตลอดจนกระตุ้นให้ทุกส่วนของสังคม มีส่วนร่วมในการดูแล ปกป้อง คัดกรองเด็กปฐมวัย รวมทั้งผลิตรายการและสื่อทุกประเภท ที่มีเนื้อหา ถูกต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรเพื่อเฝ้าระวังการผลิตและนำเสนอสื่อ

๘.๓.๖ ด้านสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘.๓.๖.๑ ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมตามที่ได้รับบริการถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่น หรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเองและดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้เด็กปฐมวัยในท้องถิ่นได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๘.๓.๖.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบุคลากรรับผิดชอบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตรงตามโครงสร้างที่ชัดเจน

๘.๓.๖.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์และประสานความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กหรือสถานศึกษา สร้างศรัทธาให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนยอมรับและเข้าใจในความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ เฝ้าระวัง ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด หรือมีส่วนร่วมในการจัดบริการเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้ง

ระดมทุนและ/หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
ในท้องถิ่นตน

๘.๓.๗ ด้านกฎหมาย

๘.๓.๗.๑ **ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ**
ที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยและการพัฒนา ปกป้อง คัดกรองเด็ก
ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสิทธิเด็ก

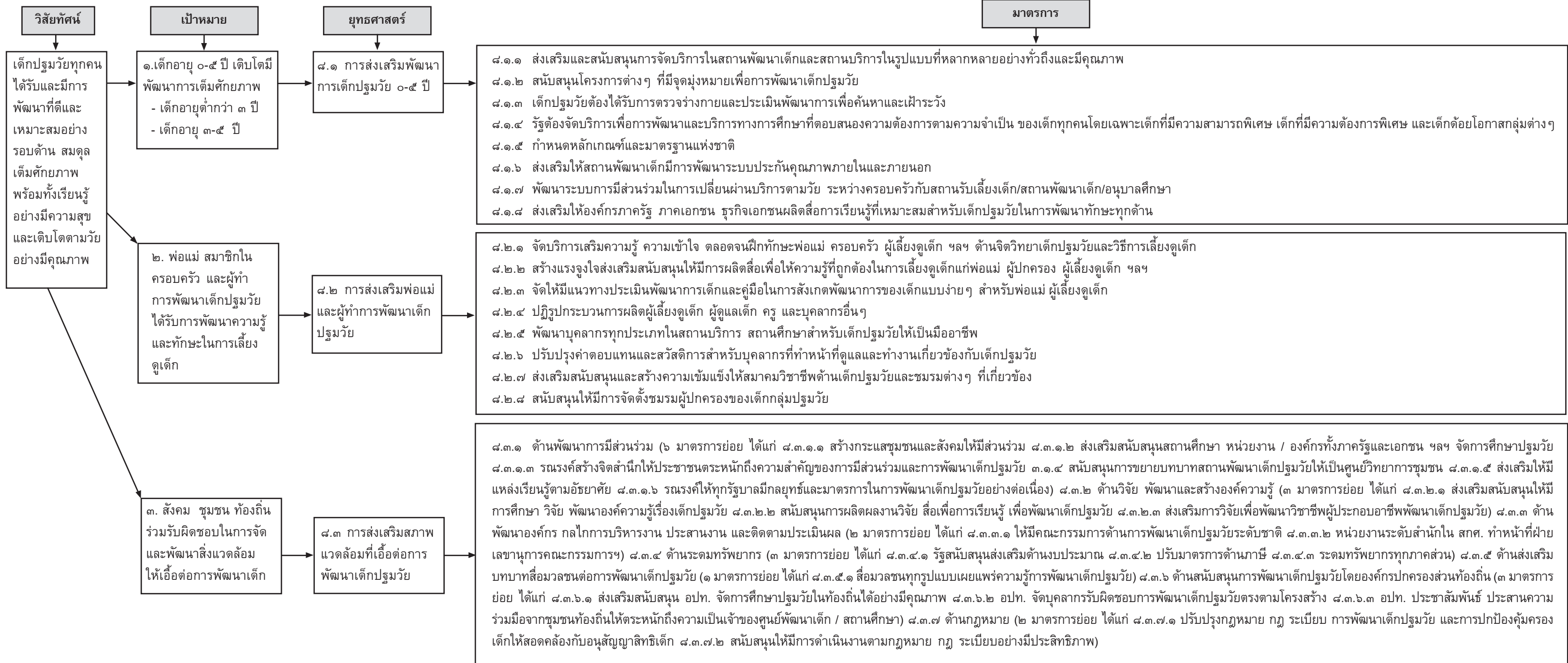
๘.๓.๗.๒ **สนับสนุนให้มีการดำเนินงาน**
ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ อย่างมีประสิทธิภาพ

๙. เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

๑) รัฐประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา
เด็กปฐมวัยที่ชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ
ดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณ
อย่างเพียงพอและต่อเนื่อง โดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ

๒) จัดทำแผนปฏิบัติการทั้งแผนบูรณาการและ
แผนแต่ละส่วน พร้อมกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน ครอบคลุม
พัฒนาการทุกด้านของเด็กปฐมวัย จัดทำแผนการติดตามผล
ทุกระดับอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ทุกกระทรวง กรม
สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการได้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย ๐-๕ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙

หน่วยงานที่ร่วมพัฒนา
นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี)
ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙

๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
  - ๑) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
  - ๒) สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ
  - ๓) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
๒. กระทรวงสาธารณสุข
  - ๑) กรมอนามัย
  - ๒) กรมการแพทย์
  - ๓) กรมสุขภาพจิต
๓. กระทรวงมหาดไทย
  - ๑) กรุงเทพมหานคร
    - สำนักงานมัธยม
    - สำนักพัฒนาสังคม
    - สำนักการศึกษา
  - ๒) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
    - สำนักประสานและพัฒนากิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น
๔. กระทรวงศึกษาธิการ
  - ๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
    - สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
    - สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

- ๒) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
  - โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
  - โรงเรียนสาธิตสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- ๓) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
  - สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
  - สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน
- ๔) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
  - สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้
๕. กระทรวงแรงงาน
  - กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
๖. กระทรวงวัฒนธรรม
  - กรมการศาสนา
๗. กระทรวงกลาโหม
  - กองบัญชาการทหารสูงสุด
  - กิจการสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย กองทัพอากาศ
  - สำนักงานโครงการสร้างหลักประกัน กองทัพบก
  - วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
  - กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
๘. กระทรวงยุติธรรม
  - กรมราชทัณฑ์
๙. กระทรวงการคลัง
๑๐. สำนักนายกรัฐมนตรี
  - สำนักงบประมาณ
  - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๑. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑๒. ภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน

- สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยฯ
  - ฝ่ายการศึกษาของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
  - มูลนิธิเด็ก
  - มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ
  - มูลนิธิดวงประทีป
  - สหทัยมูลนิธิ
  - มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
  - สถาบันวิทยาการการเรียนรู้
  - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.)
  - องค์กรกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (องค์การยูนิเซฟประเทศไทย)
  - สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน (สอ.ดย.)
  - ศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย
  - บริษัทแปลน พับลิชชิ่ง จำกัด
  - บริษัทแพมิลี่ ไตเร็ค จำกัด
  - นิตยสารแม่และเด็ก
  - นิตยสาร Mother & Care
  - นิตยสาร Real Parenting
-

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ศษ๓๑

ตำแหน่งงานรัฐมนตรี
เลขที่..... 2366
วันที่..... 1 ส.ค. 2550
เวลา..... 15.00 น.
..... 2493 416/๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง (ร่าง) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙
เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๓๐๕/๘๑๙๑ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๐

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๗/๕๒๔ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๒/๕๙๕๑ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐
  ๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๗/๕๒๔๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๔. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๙๓.๔/๓๕๔๘ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๕. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๔/๐๒๕๕๗ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๐
  ๖. สำเนาหนังสือกระทรวงแรงงาน ด่วนที่สุด ที่ รง ๐๕๐๕/๙๑๖ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๗. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วัธ-๐๒๐๕/๖๓๔๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๘. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๕.๐๒.๓/๑๕๑๔๘ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐
  ๙. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒/๑๕๔๐ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐
  ๑๐. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๐๖/๒๕๐ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐

ตามที่ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณได้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

/คณะกรรมการ ...

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธานกรรมการ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในคราวประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ แล้ว มีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

๑. ประเด็นอภิปราย

๑.๑ ปัจจุบันงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน แต่การดำเนินการของแต่ละหน่วยงานยังขาดความเชื่อมโยงในภาพรวมอย่างชัดเจน ทำให้งานด้านเด็กปฐมวัยไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควร จึงเห็นควรที่จะให้มีการบูรณาการโดยอาจพิจารณาออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติให้มีบทบาทหน้าที่ในการประสานบูรณาการระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ส่วนข้อเสนอกองกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๖ ปี) พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงรวมถึงกรณีหน่วยงานอื่นใดที่ประสงค์จะเสนอแผนเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย นั้น ขอให้พิจารณาดำเนินการจัดทำในลักษณะสนับสนุนการดำเนินการโดยอยู่ภายใต้นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งถือเป็นแผนหลักด้วย

๒. มติคณะกรรมการกลั่นกรองฯ

เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการของนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี) ระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอทั้ง ๓ ข้อ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ลงมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๒ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

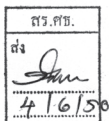
จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน **พราย**
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี **มอบ สกศ./สป./สพร./สกอ.**

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๔

www.cabinet.thaigov.go.th
(kw50_2-42)พิจารณา

*เรื่องให้เลิกเรื่องนี้
คงให้ท.รับมรดก ทบอ.จนพ
เรื่องฉบับนี้ ท. ท. ท. ท. ท.
๐ ท. ท. ท. ท. ท. ท.
4 ต.ค. ๕๐*

(นายวิจิตร ศรีสุวาน)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- 4 ต.ย. 2550

คณะผู้จัดทำเอกสาร

๐ ที่ปรึกษาโครงการ

๑. ดร. สายสุรี จุติกุล	ประธานคณะอนุกรรมการสภาการศึกษาเฉพาะกิจ ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย (๐-๕ ปี)
๒. ดร. อารุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
๓. ดร. สิริพร บุญญานันต์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
๔. นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๕. ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๐ ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาเด็กปฐมวัย
๒. นางวนิดา วรรณศิริ	นักวิชาการศึกษา ๗ ว.
๓. นางสาวสมพร พรมดี	นักวิชาการศึกษา ๖ ว.
๔. นางสาวกรกมล จึงสำราญ	นักวิชาการศึกษา ๕

๐ หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

- กลุ่มงานพัฒนาเด็กปฐมวัย
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ